

Makalenin Geliş Tarihi: 23.02.2021

1. Hakem Rapor Tarihi: 04.03.2021

2. Hakem Rapor Tarihi: 31.03.2021

Kabul Tarihi: 03.05.2021

İBRAHİM YALVACÎ'NİN (İHBÂR BİLLEZÎ) MANZUM KASİDE-İ MUZARİYYE TERCÜMESİ (Araştırma Makalesi)

Ahmet AKGÜL (*)

Öz

Mısırlı şair Muhammed b. Said el-Bûsrî, (öl. 1297?) İslam edebiyatında Hz. Peygamber methiyeleriyle şöhret bulmuş bir şahsiyettir. Bu methiyeler arasında, *Kaside-i Bürde* sanıyla bilinen manzumesi (*Kevâkibu'd-dürriye fî medhi hayri'l-beriyye*) ile *Kaside-i Râiyye* olarak da anılan *Kaside-i Muzariyye'si* (*el-Kasîdetü'l-muzâriyye fî's-salâti alâ hayri'l-beriyye*) en yaygın olanlarıdır. Birçok vird mecmuasında, “okuyanın Hz. Peygamber’i rüyasında göreceği” veya “hastalıklarına şifa bulacağı” şeklinde rivayetlerle kayıtlı bulunan *Kaside-i Muzariyye*, çok defa şerh ve tahmis edilmiş, farklı dillere çevrilmiştir. “İhbâr Billezî” lakabıyla bilinen Yalvaçlı İbrahim Efendi’nin (İbrahim b. Muhammed el-Yalvacî, öl.1877) *Kaside-i Muzariyye*’ye yazdığı manzum tercüme de bunlardan biridir. Müellifin benzer içerikteki şiirlerinin toplandığı bir mecmuada kayıtlı olan kasidenin müstakil olarak ele alındığı herhangi bir akademik çalışmaya rastlanmamıştır. Bu makalede, İbrahim Efendi tarafından yazılan manzum tercümenin bulunduğu mecmuanın (*el-Mecmûatü'l-kübrâ mine'l-kasâidi'l-fuhrâ*) bazı nüshaları hakkında bilgi verilmiş, tercümenin çevriyazılı metni oluşturulmuş, içeriği ve şekil özellikleri hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bunun yanında hem Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesindeki kayıtlarda hem de bazı çağdaş araştırmalarda, Yalvaçlı Ali Rıza Efendi’ye (Ali Rıza b. Mehmed Rüşdi Yalvacî, öl. 1902) atfedilen *Kaside-i Muzariyye* tercümesinin de İbrahim Efendi’nin tercümesinden farklı bir eser olmadığı ortaya konarak arşiv ve kaynaklardaki bir yanlışlık düzeltilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Metin Neşri, Bûsrî, Mecmua, Yalvaçlı Ali Rıza Efendi.

*) Dr. Öğr. Gör., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Yalvaç MYO
(e-posta: ahakgul@yahoo.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9337-6925>

Translation of *Qasida al-Mudariyya* by İbrahim of Yalvac (İhbar Billezi)

Abstract

Egyptian poet Mohammed b. Said al-Busiri (d. 1297?) is a prominent figure in Islamic literature with his panegyrics for the Prophet Muhammad. Among these, his poem known as *Qasida al-Burdah* (*Kevâkibu'd-dürriye fî medhi hayri'l-beriyye*) and his *Qasida al-Mudariyya* (*al-Kasîdetü'l-muzâriyye fî's-salâti alâ hayri'l-beriyye*), also known as *Qasida al-Râiyya*, are the most common ones. In many prayer journals, *Qasida al-Mudariyya* is accredited with such attributes in narratives such as “those who recite it will see the Prophet in his/her dream” or “they'll find a cure for their diseases.” Apart from the quintets, it has also been interpreted and translated into different languages many times. One of them is the poetic translation for *Qasida al-Mudariyya* written by İbrahim Efendi of Yalvac (İbrahim b. Muhammed el-Yalvacî, d. 1877), who earned reputation with the name “İhbar Billezi”. There is no academic study found in which the ode, recorded in a journal where the author's poems with similar content were collected, was dealt with separately. In this article, information is given about some copies of the journal (*el-Mecmûatü'l-kübrâ mine'l-kasâidi'l-fuhrâ*), where the poetic translation written by İbrahim Efendi is found, the transcription of the translation is presented, and the evaluations are made about its content and form characteristics. In addition, it has been revealed that the *Qasida al-Mudariyya* translation attributed to Ali Rıza Efendi of Yalvac (Ali Rıza b. Mehmed Rüşdi Yalvacî, d. 1902) both in the records in Konya Regional Manuscript Library and in some contemporary studies, is not a work different from İbrahim Efendi's translation, thus correcting an error in the archives and resources.

Keywords: Classical Turkish Literature, Text Publishing, al-Busiri, Journal, Ali Rıza Efendi of Yalvac.

Giriş

Mısırlı şair Muhammed b. Said el-Bûsîrî'nin (öl. 1297?) *Kaside-i Muzariyye'si* (*el-Kasîdetü'l-muzâriyye fî's-salâti alâ hayri'l-beriyye*) pek çok defa şerh ve tahmis edilmiş, farklı dillere çevrilmiştir. Yalvaçlı İbrahim Efendi (İbrahim b. Muhammed el-Yalvacî, öl.1877) tarafından yazılan manzum tercüme de bunlar arasında öne çıkan bir metindir. Kaside, müellifin Arapçadan tercüme ve şerh ettiği bazı kasidelerinin toplandığı bir mecmua (*el-Mecmûatü'l-kübrâ mine'l-kasâidi'l-fuhrâ*) içerisinde yer almaktadır. İbrahim Efendi'nin *Kaside-i Muzariyye'si*, ayrıca bazı virt mecmualarında da kendisine yer bulmuştur. Mamafih manzumenin konu edildiği herhangi bir akademik incelemeye rastlanmamıştır (İmam Bûsîrî'nin kasidesinin yanı sıra İbrahim Efendi'nin tercümesine de değinilen popüler bir yayın için bk. Mahmut Haseni, 2013).

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi arşiv kayıtlarında (Ali Rıza b. Mehmed Rüşdi Yalvacî, trs.) ve çağdaş bir biyografi çalışmasında (Arslan, 2014) Yalvaçlı Ali Rıza Efendi (Ali Rıza b. Mehmed Rüşdi Yalvacî, öl. 1902) adına kaydedilmiş olan bir *Kaside-i*

Muzariyye tercümesi daha bulunmaktadır.¹ Ancak şiir, İbrahim Efendi'nin tercümesinden farklı değildir. Kayıtlı olduğu mecmuanın 164b-167b sayfaları arasında yer alan bu manzume, Ali Rıza Efendi'nin Yalvaç'ta kurduğu kütüphanedeki şahsi kitaplığında yer almaktadır ve şairin kendi el yazısıyla yazılmıştır. Kütüphane çalışanları ve bu kayıtları esas alan araştırmacılar, bu nedenle hataya düşmüş olmalıdır. Müstensihin kaleme aldığı manzume ile İbrahim Efendi'nin tercümesi arasında anlamı etkilemeyecek küçük farklılıklar bulunmaktadır.²

Bu çalışmada, İbrahim Efendi'nin hayatı, eserleri ve *Kaside-i Muzariyye*'sinin yer aldığı mecmuanın bazı nüshaları hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra tercüme kasideinin içeriği ile çeviri ve şekil özellikleri hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Çevriyazıya aktarılan metin, Bûsîrî'nin kasidesiyle karşılıklı olacak şekilde, tabloda gösterilmiştir. Bunların yanında, yukarıda da bahsi geçen, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesindeki kayıtlarda ve bazı çağdaş araştırmalarda, Yalvaçlı Ali Rıza Efendi'ye atfedilen *Kaside-i Muzariyye* tercümesinin İbrahim Efendi'nin tercümesinden farklı bir eser olmadığı ortaya konarak arşiv ve kaynaklardaki bir yanlışlık düzeltilmiştir.

Araştırma Etiği

“İbrahim Yalvacî'nin (İhbâr Billezî) Manzum Kaside-i Muzariyye Tercümesi” başlıklı bu çalışma, XIX. yüzyılda yaşadığı bilinen Yalvaçlı İbrahim Efendi'nin yazdığı *Kaside-i Muzariyye* tercümesi üzerine hazırlanmış özgün bir çalışmadır. Tercümenin çevriyazılı metni, orijinal metinle karşılaştırılmasına imkân tanımak amacıyla yazının sonunda bir tabloyla verilmiştir. Makale kapsamında istifade edilen bütün kaynaklar hem metin içinde hem kaynakçada gösterilmiş, incelemenden elde edilen veriler ise nesnel bir bakış açısıyla yorumlanmaya çalışılmıştır.

1. Muhammed b. Said el-Bûsîrî ve *Kaside-i Muzariyye*'si

Tam adı Muhammed b. Said b. Hammâd b. Muhsin b. Abdullah b. Hayyân b. Sannâc b. Mellâl es-Senchâcî el-Bûsîrî olan İmam Bûsîrî, kaynaklarda yer alan bilgilere göre 1212 yılında Mısır'ın Behnesa şehrinde doğmuştur. Aslen Berberî olan şairin soyu Fas'a dayanmaktadır. Anne tarafından Delas, (Mısır'da bir ilçe) baba tarafından Bûsîrî (Mısır'da bir köy) olduğu için Delâsîrî ve Bûsîrî nisbeleriyle anılmıştır. Ömrü boyunca geçimini hattatlık, divan kâtipliği, mübaşirlik ve mutasarrıflık gibi işlerle sağlamıştır. Ölümü konusunda kaynaklar 1295 ila 1298 arasında farklı tarihler vermektedir. İmam Bûsîrî'nin hayatı, bu makalenin konusu olmadığından ve bu konuda daha önce birçok

1) Mehmet Arslan tarafından yazılmış olan Ali Rıza Efendi biyografisinde, şairin *Tercüme-i Kaside-i Muzariyye* adında bir eserinin bulunduğu söylenmiştir.

2) Örneğin, kasideinin 32. beytinde İbrahim Efendi'nin kullandığı “nâzil oldu” ifadesi Ali Rıza Efendi tarafından “inzâl etti” şeklinde; 37. beyitteki “evlâdları” kelimesi ise “oğulları” şeklinde yazılmıştır. Her iki eserin ilk ve son sayfaları Ek'te verilmiştir.

kaynakta bilgi verildiğinden (Sezer, 1985; Kaya, 1992; Ayçiçeği, 2015; Yücel, 2016), uzunca anlatılmamıştır.

Zayıf bünyeli ve kısa boylu olduğu söylenen Bûsîrî'nin eserlerinin tamamına yakını manzumdur. Şiirlerini hayattayken bir divanda toplamadığı bilinmektedir. Ölümünden sonra toplandığı bilinen divanın iki nüshası ile başka kaynaklarda yer alan şiirleri üzerine Muhammed Seyyid Kilani tarafından bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bûsîrî'nin divanındaki manzumelerde öne çıkan ve ona İslam dünyasında şöhret kazandıran husus, peygamberimiz Hz. Muhammed hakkında yazdığı şiirler ve bilhassa bunlar arasındaki *Kaside-i Bürde*'sidir (*Kevâkibu'd-dürriye fî medhi hayri'l-beriyye*). Bûsîrî'nin ömrünün son yıllarında yazdığı ve yakalandığı hastalıktan kurtulmasına vesile olduğu için *Kaside-i Bürde* adıyla bilinen bu şiiri (Kaya, 2001, s.568-569; Ayçiçeği, 2015, s.29-33; Yücel, 2016, s.97-98) dışında çok bilinen iki manzumesi daha vardır. Bunlar: *Kaside-i Hemziyye* ile *Kaside-i Muzariyye*'dir (Kaya, 1992, s.469; Mutiso, 2004, s.86). Bu makaleye konu olan ve kafiye harfi dolayısıyla *Kaside-i Râiyye* olarak da anılan *Kaside-i Muzariyye*, 39 beyittir ve çeşitli dillere çevrilerek pek çok defa şerh ve tahmis edilmiştir (Yazar, 2017, s.104). *Kaside-i Muzariyye* üzerine yazılmış bazı şerh, tercüme ve tahmisler için ayrıca Mahmut Haseni'nin çalışmasına (Mahmut Haseni, 2013, s. 36-39) bakılabilir.

2. İbrahim Yalvacı ve Kaside-i Muzariyye Tercümesi

Isparta'nın Yalvaç ilçesine bağlı Hisarardı köyünde 1810 yılında doğduğu bilinen İbrahim Efendi, *Risale fî bâbi'l-ihbâr bi'lezzâ* adlı eseri nedeniyle "İhbâr Billezi" lakabıyla da anılmaktadır. Kaynaklara göre eğitim hayatı Yalvaç, Konya, Uşak ve İstanbul'da geçen İbrahim Efendi'nin gazilik unvanı da bulunmaktadır (Erken, 2016). Müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunan şair, Sultan Abdülaziz zamanında memleket işleriyle meşgul iken düzendeki bazı bozukluklara karşı durunca hemşehrisi de olan Hüseyin Avni Paşa ile ters düşmüş ve Harem-i Şerif'in bazı tamir ve bakım ihtiyaçlarının giderilmesi bahanesiyle Mekke'ye gönderilmiştir (Kum 2012; Erken 2016). Oradan önce İstanbul'a, sonra Yalvaç'a dönmüş ve burada birkaç defa zorunlu ikamete tabi tutulmuştur. Ömrünün kalanını geçirdiği memleketinde, Hisarardı köyünü sellerden korumak için bentler inşa ettirmiştir. 1877 yılında vefat eden İbrahim Efendi, yine kendi yaptırdığı medresenin avlusuna (Bugün yerinde sadece köy camisi bulunmaktadır.) defnedilmiştir (Kum, 2012). Bazı kaynaklar (Karaman, 1991; Gürkan, 2019 ve Kıyıcı, 1998) şairin ölüm yılını 1293/1876 olarak vermişse de mezar kitabesinde 1294/1877 tarihi bulunmaktadır (Erken, 2016).

İbrahim Efendi, Karaağaçlı Rüşdi Ahmed Efendi gibi zamanın birçok değerli ilim adamından dersler almış, hatiplik yeteneğinin yanında şairlik kabiliyeti de bulunan bir şahsiyettir. Henüz talebelik yıllarında bile bir şeyler yazma ve üretme gayretinde olduğu söylenmektedir (Akgün, 1981; Yekbaş, 2014). Eserlerinden öne çıkanları şöyledir:

- *Risâletü havâssı ebyâti kasideti'l-bürde ve'l-kasideti'l-mudâriyye*: Eserde, İmam Bûsîrî'nin iki kasidesinin nasıl okunacağı ve hangi bölümleri okumanın hangi hastalıklara iyi geleceği anlatılmaktadır.

- *Risâle fî ihbâr bi-ellezî*: Arapçadaki ism-i mevsullerin ve sıla cümlelerinin özelliklerinin anlatıldığı yedi bölümden oluşan bir eserdir (Ayrıntılı bilgi için bk. Erken, 2016).
- *el-Hâşiyetü ala'd-dürri'n-nâcî*: Ömer b. Salih el-Tokadî'nin (öl.1849) mantık üzerine yazdığı *ed-Dürri'n-nâcî* adlı eserine yazılmış bir haşiyedir.
- *Garâibu'l-ilâl ve'l-iştikâk ale'l-bina'*: Eser sarf (Arapça dil bilgisi) üzerinedir.
- *el-Mecmûatü'l-kübrâ mine'l-kasâidi'l-fuhrâ*: Birinci sırada zikredilen eserde adı geçen iki kasidenin faziletleri, manzum tercümeleri ile Arapçadan tercüme ve şerh ettiği diğer bazı kasidelerin (*Kasîdetü'l-hâiyye*, *Kasîdetü'l-Muhammediyye*, *Kasîdetü'l-hilye*, *Kasîdetü'l-tantarâniyye* vd.) yer aldığı eserdir. Bu makaleye konu edilen *Kaside-i Muzariyye* tercümesi de bahsi geçen eserin içerisinde (Not: İbrahim Efendi'nin eserleri hakkındaki bilgiler birkaç kaynaktan [Gürkan, 2019; Altuntaş, 2015 ve Erken, 2016] derlenerek verilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bu kaynaklara bakılabilir).

Müellifin eserlerinin ilk sırasında zikredilen mecmuanın (*Risâletü havâssı ebyâti kasîdeti'l-bürde ve'l-kasîdeti'l-mudâriyye*) girişinde İbrahim Efendi, çevirisini yaptığı kasideleri tanıtarak her birinin faziletlerinden bahsetmiştir. Burada *Kaside-i Muzariyye* hakkında da bilgiler vermiştir. Buna göre manzumeyi her gün okuyanların Hz. Peygamber'i rüyasında görebileceğini söylemiştir (s. 4-5). Bunun yanında, *Kaside-i Muzariyye* okumanın hastalıktan kurtulmaya vesile olacağını öne sürmüş ve sonra kendisinin de yakalandığı bir hastalıktan (humma) bu sayede kurtulduğunu (s.21-23) anlatmıştır (Mahmut Hasenî, 2013).

2.1. Nüsha Özellikleri

Bu yazıda incelenen *Kaside-i Muzariyye* tercümesi, İbrahim Efendi'nin İstanbul Yazılı Medresesinde telif ettiği *el-Mecmûatü'l-kübrâ mine'l-kasâidi'l-fuhrâ* isimli mecmuanın 39-44. sayfaları arasında kayıtlıdır. Eser, bir önceki bölümde de bahsedildiği üzere, benzer içerikteki şiirlerin toplandığı bir tercüme ve şerhler mecmuasıdır. Mecmuanın yazma ve basma (taş baskısı) birçok nüshası -bazı isim farklılıklarıyla- çeşitli kütüphanelerin kayıtlarında mevcuttur.³ Bu makalede esas alınan nüsha, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi Nadir Eserler Bölümünde A/5043 yer numarasıyla kayıtlıdır. İlgili arşivde *el-Mecmeatü'l-kübrâ mine'l-kasâidi'l-fuhrâ fî hakkı nebiyyinâ Muhammedini'l-büşrâ* başlığıyla bulunan eser, 72 sayfadır ve Hattat Mustafa Rakım Efendi tarafından kaleme alınmıştır. Mecmuada yer alan kaside, bir başka nüshadaki (Süleymaniye Kütüphanesi,

3) Eserin kütüphanelerdeki bazı nüshaları: Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi, No: 22 Sel 2977; Millet Kütüphanesi, No: 3073; Süleymaniye Kütüphanesi, Çelebi Abdullah Kısmı, No: 325; Düğümlü Baba Kısmı, No: 431 ve Efgani Şeyh Ali Kısmı, No: 29; Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, No: A/5043.

Düğümlü Baba Kısmı, No: 431) manzumeyle karşılaştırılmış ve metinlerde kayda değer farklılıklar bulunmadığı görülmüştür.⁴

Kasidenin yer aldığı sayfalarda; dokuzu Arapça, dokuzu Türkçe olmak üzere 18 satır bulunmaktadır. İbrahim Efendi, önce Bûsîrî'nin kasidesindeki Arapça beyti, altına da manzum tercümesini vermiştir. Sayfa kenarlarına bazen tek kelimelik bazen bir veya birkaç cümlelik Türkçe veya Arapça notlar düşmüştür.⁵ Kaynak (Arapça) metin 39 beyit iken tercüme 43 beyittir. İbrahim Efendi, manzumenin başına ve sonuna ikişer beyit ilave etmiştir. Bu ilave beyitler şöyledir:

Kaynak Metne İlave Edilmiş Olan İlk İki Beyit:

“İsmiñle bed’ ideriz mevcûd iden beşerü

Şalât ile hem selâma seyyide’l-beşerü

Hamdiñle şüğl ideriz resûl iden beşerü

Maşherde ol zâti hem kıldıñ şefî^c beşerü” (İbrahim Yalvacî, 1276, s.39).

Kaynak Metne İlave Edilmiş Olan Son İki Beyit:

“Ĥatm etdi ĥatm eyle Rabb-i İbrâhîm îmân ile

Hem kâri[’]in sâmi[’]in hem Müslimîn her birü

Ĥamd u şalât u du[’]â ola maĥallerine

‘Adedde ey Ĥalîkî mezkûrumuz ĥadaru” (İbrahim Yalvacî, 1276, s.43)

2.2. Çeviri ve Şekil Özellikleri

Tercümelerde, kaynak manzumede geçeni aktarma gayesi ön planda olduğundan edebî yön ikinci planda kalabilir. Dolayısıyla bu manzumelerde, vezne hâkimiyet sınırlı, hayal derinliği ve sanat kaygısı zayıf olabilmektedir. Bu çalışmada incelenen *Kaside-i Muzariyye* tercümesinde İbrahim Efendi, büyük oranda kaynak metne bağlı kalmıştır. Bunu yaparken Türkçeye yerleşmiş olan Arapça kelimeleri değiştirmeden almış, Türkçede yaygın kullanıma sahip olmayan kelimeleri ise aynen kullanma yoluna gitmemiştir. Bu yönüyle tercüme anlaşılır bir dille yazılmıştır, denilebilir. Kasidenin 10. beytiyle bu durumu örneklemek mümkündür:

4) Tercüme, her iki eserde de 39-44. sayfalar arasında yer almaktadır.

5) Çevirinin ilk üç sayfasındaki derkenarlar büyük oranda Arapçadır. Dördüncü ve beşinci sayfa kenarlarında, genellikle birkaç kelimelik Türkçe derkenarlar bulunmaktadır: *kudreti yetici, çok muhtaç, terk etmez, taş, nihayetsiz, açılır, ay, seher vakti* vb. Bazen çevirinin içeriğiyle ilgili olan bu notlar bazen ilgili bölümün okuyucuya nasıl fayda getireceğini anlatmak için yazılmış gibidir.

“Kuşlar balıklar kara hayvânları ‘adedi
Cinler melekler bile sayısı hem beşerü”
(İbrahim Yalvacî, 1276, s.40).

وَالْأَسْمَاكُ مَعَ نَعَمٍ وَالْوَحْشُ وَالطَّيْرُ
يَتْلُوهُمْ الْجِنُّ وَالْأُمَّلَاكُ وَالْبَشَرُ

*Kuşlar, yabani hayvanlar, balıklar ve
evcil hayvanlar; bunların ardından
cinler, melekler ve insanlar sayısınca
(salat olsun).⁶*

Mamañih mütercimin nadiren de olsa lafız yerine anlamı öncelediği görülmüştür. Örneğin aşağıdaki beyitte (B.11) kaynak metindeki anlam farklı kelimelerle verilmiştir:

“Yerde biten dâneler qarıncalar ‘adedi
Tavşan deve tüyleri kıl yün yelek
kadarı”⁷ (İbrahim Yalvacî, 1276, s.40).

كَدَا الْحُبُوبِ جَمْعَ مَعَ وَالنَّمْلُ وَالذَّرُّ
وَالْوَيْزُ وَالْأَرْيَاشُ وَالصُّوفُ وَالشَّعْرُ

*Zerreler, karıncalar ve bütün tanelerle
beraber saçlar, yünler, tüyler ve kıllar
kadar (salat olsun).*

İbrahim Efendi, tercümenin genelinde konuşma diline yakın, anlaşılır bir üslup kullanmıştır. Müellif, yer yer iki, nadiren de üç kelimedenden oluşan Farsça tamlamalara yer verse de aruz vezninin izin verdiği ölçüde Türkçeye bağlı kalmış; anlaşılması güç terkipler veya ağdalı ifadeler kullanmamıştır.

2.2.1. Vezin

Tercüme, *müstefilün / fâilün / müstefilün / fâilün* kalıbıyla yazılmıştır. Türk edebiyatında pek kullanılmayan bu kalıbın müstensih tarafından genel manada başarıyla uygulandığı söylenebilir. Zira manzumede az sayıdaki imale-i meksure ve zihafın yanında bir mısradaki (tercümeye ilave beyitler içinde) hece fazlalığı dışında kayda değer bir kusura rastlanmamıştır.

Örneğin aşağıdaki beytin ilk mısrasında vezin kusursuz bir şekilde uygulanmıştır. Beytin ikinci mısrasındaki “nebât” kelimesinin ilk hecesinde yapılan imale-i meksure ise, vurguya hizmet etmediğinden (Konu hakkında farklı örnekler ve ayrıntılı bilgi için Mesut Bayram Düzenli ve Ahmet Akgül’ün (2018) kitabına bakılabilir.), ahengi bozmuş ve kulağı tırmalayan bir okunuşa sebep olmuştur:

6) Türkçeye çevirilerde Hasan Ergün’e ait mecmuadan (Ergün, 2018) istifade edilmiştir.

7) Sayfada derkenar olarak Arapça beytin son kelimesinin (الْوَيْزُ) izahı bulunmaktadır: “Tavşan ve tilki ve sansar ve deve misillü zayıf tüylü hayvanların tüyleri” (İbrahim Yalvacî, 1276: 40).

--./-./--./-.-

“Olsuñ şalât kum çakıl topraklarıñ ‘ adedi

Gök yıldızı hem kesek **nebât-ı arz** kadaru” (İbrahim Yalvacî, 1276, s.40).

Belagat kaynaklarında önemli aruz kusurlarından sayılan zihafalara da tercümede rastlanmaktadır. Örnek olarak seçilen aşağıdaki beytin ilk mısrasındaki “mâye” kelimesinde zihaf yapılmıştır. Ancak kelimenin ilk hecesindeki ünlünün Türkçede kısa okunduğu düşünüldüğünde (maya) bu tercihin ahengi bozmadığı söylenebilir⁸:

“Miskden **mâye** ile yoğrulmuş anıñ hamiri

Rızası ol Rabbimiñ riğ-i şalât eşerü” (İbrahim Yalvacî, 1276, s.40).

Benzer bir durum, aşağıdaki beytin ilk mısrasında bulunan “meşgûl” kelimesi için de geçerlidir:

“Hüzün taleb itdigimden meşgûl itdi beni

Geldi kuluñ hâzi’ an hem kâlbi münkesirü” (İbrahim Yalvacî, 1276, s.42).

2.2.2. Kafiye ve Redif

Tercümede redif kullanılmamıştır. Kasidenin kafiye harfi dolayısıyla *Kaside-i Râiyye* olarak da bilindiğine yukarıda değinilmişti. Dolayısıyla manzumenin mücerret kafiye ile (ج) kaleme alındığı görülmektedir:

muzar/kadar (B.1); neşir (B.2) / sefer (B.3).

Sonuç

Mısırlı şair Muhammed b. Said el-Bûsîrî’nin *Kaside-i Muzariyye*’si İslam edebiyatlarında pek çok defa şerh ve tahmis edilmiş, farklı dillere manzum veya mensur olarak çevrilmiştir. Türk edebiyatındaki tercümelerinden birisi Yalvaçlı İbrahim Efendi (İbrahim b. Muhammed el-Yalvacî) tarafından yapılmıştır. Bu manzum tercüme, müellifin Arapçadan tercüme ve şerh ettiği bazı kasidelerinin toplandığı bir mecmua (*el-Mecmûatü’l-kübrâ mine’l-kasâidi’l-fuhrâ*) içerisinde yer almaktadır. Ali Rıza Efendi’nin (Ali Rıza b. Mehmed Rüşdi Yalvacî) Yalvaç’ta kurduğu kütüphanedeki şahsi kitaplığında yer alan ve onun zannedilen bir *Kaside-i Muzariyye* tercümesi daha bulunmaktadır. Kayıtlı olduğu mecmuanın 164b-167b sayfaları arasında yer alan bu manzume aslında Yalvaçlı İbrahim Efendi’nindir ve yanlışlıkla Ali Rıza Efendi adına kaydedilmiştir.

Bu çalışmada, İbrahim Efendi tarafından yazılan tercümenin çevriyazılı metni, Bûsîrî’nin kasidesiyle karşılıklı olacak şekilde, tabloda gösterilmiş; tercüme kasidenin içeriği ve şekil özellikleri hakkında incelemelerde bulunulmuştur. Bunun yanında, yu-

8) Mesut Bayram Düzenli ve Şahap Bulak (2018), aruz vezninin Türkçeye tatbik edilmesi esnasında Türkçenin yapısının göz önünde bulundurulması gerektiğini önermektedir. Bu tavsiye dikkate değerdir.

karıda da bahsi geçen, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesindeki kayıtlarda ve bazı çağdaş araştırmalarda, Yalvaçlı Ali Rıza Efendi'ye atfedilen *Kaside-i Muzariyye* tercümesinin de İbrahim Efendi'nin tercümesinden farklı bir eser olmadığı ortaya konarak arşiv ve kaynaklardaki bir yanlışlık düzeltilmiştir.

İbrahim Efendi'nin manzum tercümesi hakkındaki bazı değerlendirmeleri maddeler hâlinde şöylece sıralamak mümkündür:

- Manzum metinlerin tercümesinde kaynak metnin içeriğini aktarma gayesi ön planda olduğundan edebî yönün ikinci planda kalması genelde karşılaşılan bir durumdur. Dolayısıyla bu manzumelerde, vezne hâkimiyet sınırlı, hayal derinliği ve sanat kaygısı zayıf olabilmektedir. *Kaside-i Muzariyye* tercümesinde de İbrahim Efendi'nin büyük oranda kaynak metne bağlı kaldığı; bunu yaparken Türkçeye yerleşmiş olan Arapça kelimeleri değiştirmeden aldığı, Türkçede yaygın kullanıma sahip olmayan kelimeleri ise aynen kullanmayarak değiştirme yoluna gittiği görülmektedir. Bu yönüyle tercümenin anlaşılır bir kelime dünyasının yazıldığı söylenebilir.
- İbrahim Efendi, tercümenin genelinde konuşma diline yakın, anlaşılır bir üslup kullanmıştır. Müellif, yer yer iki, nadiren de üç kelimedenden oluşan Farsça tamlamalara yer verse de aruz vezninin izin verdiği ölçüde Türkçeye bağlı kalmış; anlaşılması güç terkipler veya ağıdalı ifadeler kullanmamıştır.
- Tercüme, aruzun *müstefilün / fâilün / müstefilün / fâilün* kalıbıyla yazılmıştır. Türk edebiyatında pek kullanılmayan bu kalıbın müstensih tarafından genel manada başarıyla uygulandığı söylenebilir.
- *Kaside-i Râiyye* olarak da bilinen manzumede kafiye tek sestem () oluşmaktadır; yani mücerret kafiye kullanılmıştır.
- Kaynak metne sadık kalma kaygısından kaynaklanan birçok beyitte edebîliğin ikinci plana itildiği görülse de şair ahenk konusunda genel anlamda başarılı sayılabilir.

Kaynakça

- Akgün, N. (1981). İbrahim Efendi. *Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi 4*. İstanbul: Derghâh Yayınları.
- Ali Rıza b. Mehmed Rüşdi Yalvacî (trs.). *Manzum terceme-i kaside-i mudariyye*. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi. Yalvaç İlçe Halk Kütüphanesi Koleksiyonu, No: 32 Yalvaç 151/10.
- Altuntaş, M. E. (2015). *İbrahim b. Muhammed el-Yalvacî'nin Garaibü'l-İ'lâl ve'l-İştikâk ale'l-Binâ' adlı eseri (transkripsiyon ve değerlendirme)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Arslan, M. (2014). Pertevî/Fevzî/Rızâ, Hacı Ali Rıza Efendi. *Türk edebiyatı isimler sözlüğü*. Web: <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/pertevi-fevzi-riza-haci-ali-riza> adresinden 25 Kasım 2020'de alınmıştır.

- Ayçiçeği, B. (2015). Bûsîrî (ö. 696/1297?)'nin Kasîdetü'l-Bürde'sinin Diyarbakırlı Mehmed Said Paşa (ö. 1308/1892) tarafından yapılan mensur ve manzum tercümesi. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 15, 27-102.
- Düzenli, M. B. ve Akgül, A. (2018). *Senâyi'nin manzum Süleymaniyye'si*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Düzenli, M. B. ve Bulak, Ş. (2018). Aruz vezninin Türk şiirine tatbikinde başvuru imlâ/telaffuz tasarrufları ve mahiyetleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 43, 145-171.
- Ergün, H. (2018). *Tamamı kelime manalı Kaside-i Bürde Kaside-i Mudariyye Kaside-i Muhammediyye*. İstanbul: Ravza Yayınları.
- Erken, İ. (2016). İbrahim b. Muhammed el-Yalvacî ve Risale fî İhbâr bi-Ellezi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XLIV, 155-180.
- Gürkan, N. (2019). Yalvaçlı İbrahim Efendi. *TDV İslam ansiklopedisi (Ek 2. Cilt)*. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- İbrahim b. Muhammed el-Yalvacî. (1276). *el-Mecmeati'l-kübrâ mine'l-kasâidi'l-fuhrâ fî hakkı nebiyyinâ Muhammedini'l-büşrâ*. İstanbul: Bosnevî Elhâc Muharrem Efendi Destgâhı.
- Karaman, D. (1991). *Dünden bugüne Yalvaç tarihi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Kaya, M. (1992). Bûsîrî. *TDV İslam ansiklopedisi 6*. İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kaya, M. (2001). Kasîdetü'l-bürde. *TDV İslam ansiklopedisi 24*. İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kıyıcı, M. (1998). *Ispartalı ve Isparta'ya hizmet etmiş büyük adamlar*. Isparta: Göltaş Kültür Yayınları.
- Kum, N. (2012). *Yalvaç armağanı (Yalvaç tarihi ve coğrafyası)*. Haz. Nuri Köstüklü ve Ali Yüncü. Ankara: MRK Yayınları.
- Mahmut Haseni. (2013). *el-Kasidetü'l-Muzariyye ve şerhi*. İstanbul: Beyzade Prodüksiyon.
- Mutiso, K. W. (1994). al-Busiri and Muhammad Mshela: Two great sufi poets. *Swahili Forum*, 11, 83-90.
- Sezer, İ. H. (1985). *İmam Bûsîrî ve Bürde'si*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Yazar, S. (2017). Mustafa İsameddin Efendi'nin şerhleri ve şerh usulü. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 97-126.
- Yekbaş, H. (2014). Yalvaçlı İbrahim Efendi. *Türk edebiyatı isimler sözlüğü*. Web: <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-yalvacli-ibrahim-efendi> adresinden 25 Kasım 2020'de alınmıştır.
- Yücel, Y. İ. (2016). Kaside-i Bürde üzerine son dönemde yapılan ilmî çalışmaları. *İslam Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1, 86-106.

ÇEVİRİYAZILI, KARŞILAŞTIRMALI METİN

El-Kaşidetü'l-Muzâriyye li'l-İmâmü'l-Büşîrî Raḥimehu'llâh	
[39]	<p><i>Müstefilün / Fâilün / Müstefilün / Fâilün</i> İsmiñle bed' ideriz mevcüd iden beşerü Şalât ile hem selâma seyyide'l-beşerü</p> <p>Ḥamdiñle şugl ideriz resûl iden beşerü Maḥşerde ol zâtı hem kıldıñ şefî' beşerü</p>
1.	<p>Şalâtıñ ol zâta it kabîlesi muzar Daḥi rusûl enbiyâ zıkr olduḡı kadar</p> <p>يَا رَبِّ صَلِّ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ مُضَرَ وَالْأَنْبِيَاءِ وَجَمِيعِ الرُّسُلِ مَا ذُكِرُوا</p>
2.	<p>Rabbim şalâtıñ daḥi it hâdîye âline Hem şaḥbine dîni buldâna itdiler neşirü</p> <p>وَصَلِّ رَبِّ عَلَى الْهَادِي وَشَيْعَتِهِ وَصَحْبِهِ مَنْ لَطِيَ الدِّينِ قَدْ نَشَرُوا</p>
3.	<p>Ġazâ idüp şarf-ı mâl rāhında cân virdiler Vaṭanların terk idüp qaşd itdiler seferü</p> <p>وَجَاهَدُوا مَعَهُ فِي اللَّهِ وَاجْتَهَدُوا وَهَاجَرُوا وَلَهُ أَوْثَانٌ وَقَدْ نَصَرُوا</p>
[40]	<p>Bildirdiler vâcibi farzı harâm sünneti Bunlarda 'âmil olup hep buldular zaferü</p> <p>وَبَيَّنُّوا الْفَرَضَ وَالْمَسْنُونِ وَاعْتَصَبُوا لِلَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ فَأَنْتَصَرُوا</p>
5.	<p>Şalâtıñ enfa' u hem enmâ vü eşref ola Ṭaḡılması çoḡudur cihân u hem hazaru</p> <p>أَزْكَى صَلَاةٍ وَأَنْمَاهَا وَأَشْرَفُهَا يُعْطَرُ الْكُونُ رِيًّا نَشَرَهَا الْعَطْرُ</p>
6.	<p>Miskden mâye ile yoḡrulmuş anıñ ḥamiri Rizâsı ol Rabbimiñ riḥ-i şalât eşerü</p> <p>مَفْتُوحَةٌ بِعَبِيرِ الْمِسْكِ زَاكِيَةٌ مِنْ طِبِيبِهَا أَرْجُ الرِّضْوَانِ يَنْتَشِرُ</p>
7.	<p>Olsuñ şalât ḡum çaḡıl ṭopraqlarıñ 'adedi Gök yıldızı hem kesek nebât-ı arz ḡadaru</p> <p>عَدَدُ الْحَصَى وَالنَّوْزِيِّ وَالرَّمْلِ يَتَّبِعُهَا تَحْمُ السَّمَاءِ وَنَبَاتِ الْأَرْضِ وَالْمَدْرُ</p>
8.	<p>Aḡaçlarıñ ḥâvi olduḡı varaḡ 'adedi Hem küllü ḡarf oḡunur oldu ma' a's-saṭru</p> <p>وَعَدَدُ مَا حَوَتْ الْأَشْجَارُ مِنْ وَرَقٍ وَكُلِّ حَرْفٍ عَدَا بُئْلَى وَيُسْتَطْرُ</p>
9.	<p>Olsun şalât ṭaḡlarıñ mişḡâlleri 'adedi Cümle şular ḡaṭresi şayısı hem maṭaru</p> <p>وَعَدَدُ وَزْنِ مَتَابِقِيبِلِ الْجِبَالِ كَذَا يَبْتَلُوهُ قَطْرُ جَمِيعِ الْمَاءِ وَالْمَطْرُ</p>
10.	<p>Ḳuşlar balıḡlar ḡara ḡayvânları 'adedi Cinler melekler bile şayısı hem beşerü</p> <p>وَالطَّيْرُ وَالْوَحْشُ وَالْأَسْمَاكُ مَعَ نَعَمٍ يَبْتَلُوهُمْ قَطْرُ الْجِنِّ وَالْأَمْلَاكُ وَالْبَشَرُ</p>

11.	Yerde biten daneler qarıncalar ‘ adedi Tavşan deve tüyleri kıl yün yelek kadaru	وَالذُّرُّ وَالنَّمْلُ مَعَ جَمْعِ الْخُبُوبِ كَذَا وَالشَّعْرُ وَالصُّوفُ وَالْأُرْيَاطُ وَالْوَبْرُ
12.	‘İlmü’l-ḳadīr ḳapladığı şeylerin ‘ adedi Levha ḳalem yazdığı vü hem ḳader ḳadaru	وَمَا أَحَاطَ بِهِ الْعِلْمُ الْمُحِيطُ وَمَا جَرَى بِهِ الْقَلَمُ الْمَأْمُورُ وَالْقَدْرُ
13. [41]	Maḥlūḳuḳna virdiğın ni‘ metlerin ‘ adedi Dünyâda ‘ uḳbâda hem vücûdları ḳadaru	وَعَدَّ نَعْمَانِكَ اللَّاتِي مَنَنْتَ بِهَا عَلَى الْخَلَائِقِ مَدْ كَانُوا وَمُدَّ حَشِيرُوا
14.	Ola şalât ‘ adedi Muḥammediñ şerefi Nebî melek şerefi anıñla hem beşerü	وَعَدَّ مِقْدَارَهُ السَّمَاوِي الَّذِي شَرَفَتْ بِهِ النَّبِيُّونَ وَالْأَمَلَاكُ وَافْتَحَرُوا
15.	Mevcûd olan şeylerin ey Ḥâlîḳ-ı ‘ adedi Daḥi olur tâ ki ba‘ş olunca hem şuverü	وَعَدَّ مَا كَانَ فِي الْأَكْوَانِ يَا سَنَدِي وَمَا يَكُونُ إِلَيَّ أَنْ تُبْعَثَ الصُّورُ
16.	Her tarafda kim anı taraf ider ehl-i semâ Yerlerde olan tarafalar hem terk olan ḳadaru	فِي كُلِّ طَرْفَةٍ عَيْنٌ يَطْرُقُونَ بِهَا أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ أَوْ يَنْزُرُ
17.	Gökler ü yerler ü hem tağlar toluşu ola ‘Arşın u ferşin ü kürsî şeyleri ḳadaru	مَلَأَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ مَعَ جَبَلٍ وَالْفَرْشِ وَالْعَرْشِ وَالْكَرْسِيِّ وَمَا حَصَرُوا
18.	Rabbim varı yoğ idüp itdikce var ‘ ademi Şalât ola dâ‘imâ hem ğayr-ı münḥaşıru	مَا أَعَدَّمَ اللَّهُ مَوْجُودًا وَأَوْجَدَ مَعَ ذُوْمَا صَلَاةً دَوَامًا لَيْسَ تَنْحَصِرُ
19.	Azmânı a‘ dâdi ḳaplar bir şalât idesiñ Bâḳi şalât ḳalmayıp ihâta ide sinoru	تَسْتَعْرِقُ الْعَدَّ مَعَ جَمْعِ الدُّهُورِ كَمَا تُحِيطُ بِالْحَدِّ لَا تُبْقِي وَلَا تَذُرُ
20.	Tükenmesün ey ‘ Azîm-i Ḳâdirü’l-Kerem Kendi için olmaya ferâğ u hem nazaru	لَا غَايَةَ وَأَنْتَ بَهَاءُ يَا عَظِيمُ لَهَا وَلَا لَهَا أَمْدٌ يُفْضَلُ فَيُغْتَبَرُ
21.	Geçen şalât ‘ adedi selâmıñı idesiñ Ḳat ḳat şalât u selâm it faẓl-ı münteşirü	مَعَ السَّلَامِ كَمَا قَدْ مَرَّ مِنْ عَدَدِ رَبِّ وَضَاعَفَهُمَا وَالْفَضْلُ مُنْتَشِرُ
22. [42]	Geçen şalât u selâm ez‘âf ola ‘ adedi Ez‘âfi ḳatlayasın ey Rabb-i zîü’l-ḳaderü	وَعَدَّ أضعَافَ مَا قَدْ مَرَّ مِنْ عَدَدِ مَعَ ضِعْفِ أضعَافِهِ يَا مَنْ لَهُ الْقَدْرُ
23.	Râzı olup sevdiğin gibi Resûlüñi sen Şalât eyle bizlere emr itdiñ ey Ḳâdiru	كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى سَيِّدِي وَكَمَا أَمَرْتَنَا أَنْ نُصَلِّيَ أَنْتَ مُقْتَدِرُ
24.	Żarbu’l-‘aded ile hem mezkûru żarb idesiñ Enfâs-ı ḥalḳıñda sen ey Ḥâlîḳa’l-ḳaderu	وَكُلُّ ذَلِكَ مَضْرُوبٌ بِحَقِّكَ فِي أَنْفَاسِ خَلْقِكَ إِنْ قَلُوا وَإِنْ كَثُرُوا

25.	İt mağfîret kârî 'in hem sâmi' ini gâfirî Hem Müslimîn-i cemî' an kandedir her birü	يَارَبِّ وَاغْفِرْ لِقَارِبِهَا وَسَامِعِهَا وَالْمُسْلِمِينَ جَمِيعًا إِنَّمَا حَضَرُوا
26.	Hem vâlideynimizi komşu 'iyâl böyledir Muhtâcız ol 'afvîna hem bizlerin her birü	وَوَالِدَيْنَا وَأَهْلَيْنَا وَجِيرَتَنَا وَكُلَّنَا سَيِّدِي لِلْعَفْوِ مُفْتَقِرٌ
27.	Nefsim zünüb ile geldi yok 'idâdı anî Lâkin o 'afvîn seniñ bâkî kômaz vizirü	وَقَدْ أَتَيْتُ ذُنُوبًا لَا عِدَادَ لَهَا لَكِنْ عَفْوِكَ لَا يُبْقِي وَلَا يَذُرُ
28.	Hüzün taleb itdigimden meşgûl itdi beni Geldi çuluñ hâzî' an hem kalbi münkesirü	وَالْهَمُّ عَنْ كُلِّ مَا أَنْغِيهِ أَشْغَلَنِي وَقَدْ أَتَى خَاصِعًا وَالْقَلْبُ مُنْكَسِرٌ
29.	Dâreynde vir rahmetiñ resûl hürmetine Alsa idi yedine tesbîh iden hâceru	أَرْجُوكَ يَا رَبِّ فِي الدَّارَيْنِ تَرْحُمْنَا بِحَاثٍ مَنْ فِي يَدَيْهِ سَبِّحَ الْحَجَرُ
30.	Rabbim 'azîm it bize ecriñ ve mağfîretiñ Zîrâ ki cûduñ da bahr u ğayr-ı münhaşîru	يَا رَبِّ أَغْظُمُ لَنَا أَجْرًا وَمَغْفِرَةً لِأَنَّ جُودَكَ بِخَيْرٍ لَيْسَ يَنْخَصِرُوا
31.	Luţf eyle bizlere her şedîdelerden meded [43] Şol luţfula keşf ider her bir fere' kederü	وَكُنْ لَطِيفًا بِنَا فِي كُلِّ نَزَالَةٍ لَطْفًا جَمِيلًا بِهِ الْأَهْوَالُ تَنْحَسِرُ
32.	Hayru'l-enâm müctebâ ol Muştafâ hürmeti Zîrâ ki medhinde nâzil oldu çok süverü	بِالْمُصْطَفَى الْمُجْتَبَى خَيْرِ الْأَنَامِ وَمَنْ جَلَّالَةٌ نَزَلَتْ فِي مَدْحِهِ السُّورُ
33.	Şalât ola ba' de-zâ muhtârımın üzere Tôkduqça şemsü'n-nehâr parladıĝı kâmerü	ثُمَّ الصَّلَاةَ عَلَى الْمُخْتَارِ مَا طَلَعَتْ شَمْسُ النَّهَارِ وَمَا قَدْ شَغِشَعَ الْقَمَرُ
34.	Ebübekirden rızâñ halîfesidür recâm Yerinde kâ'im idi dînine muntaşîru	ثُمَّ الرَّضَى عَنْ أَبِي بَكْرٍ خَلِيفَتِهِ مَنْ قَامَ مِنْ بَعْدِهِ لِلَّذِينَ يَنْتَصِرُ
35.	Ebû Hâfişden rızâñ Fârûkdur hem recâm Hükümlerinde faş-ı kavlî olan 'Ömerü	وَعَنْ أَبِي حَفْصِ الْفَارُوقِ صَاحِبِهِ مَنْ قَوْلُهُ الْقَمَلُ فِي أَكْثَامِهِ عُمَرُ
36.	Dâmâdî 'Oşmân-ı zî'n-nüreyne vir maşşadîñ Dünyâda 'uqbâda kâmil hüşnü hem zaferü	وَجِدْ لِعُثْمَانَ ذِي الثُّورَيْنِ مَنْ كَمَلَتْ لَهُ الْمَحَاسِنُ فِي الدَّارَيْنِ وَالظَّفَرُ
37.	'Alî ve evlâdları ehli ile râzî ol Bunlardı ehlü'l-'abâ geldi bize haberü	كَذَا عَلِيٍّ مَعَ ابْنَيْهِ وَأُمَّهُمَا أَهْلُ الْعِبَاءِ كَمَا قَدْ جَاءَنَا الْخَبَرُ
38.	Sa' ddan Sa' id İbn-i 'Avfdan Tâlhadan râzî ol Ebü 'Ubeyde Zübeyr ululariñ ğurerü	سَعْدٌ سَعِيدٌ ابْنُ عَوْفٍ طَلْحَةُ وَأَبُو عَبْدُودٍ وَزُبَيْرٌ سَادَةٌ عُورُ

39.	Aşhâb-ı etbâ ^ç -1 âlinden rızâñ cümleten Gice kararđıca zâhir oldığı seşerü	وَالْأَلُّ وَالصَّخْبُ وَالْأَتْبَاعُ فَاطِبَّةٌ مَا جَنَّ لَيْلُ الدِّيَاجِي أَوْ بَدَا السَّحَرُ
[44]	<p>Ėatmetdi Ėatmeyle Rabbi İbrâhîm ĩmân ile⁹ Hem ėari^ç ĩn sâmi^ç ĩn hem Müslimĩn her birü</p> <p>Ėamd u şalât u du^ç â ola mağallerine ^ç Adedde ey Ėâlikĩ mezkûrumuz ėadaru</p>	

9) Hece fazlalığı nedeniyle mısranın vezni kusurludur.

